

5 POSTUP PŘI UZAVÍRÁNÍ KNIH NA KONCI ZDAŇOVACÍHO OBDOBÍ

Uzavírání knih je činnost, při níž se k poslednímu dni zdaňovacího období:

- a) zjišťují souhrnné částky údajů sledovaných v peněžním deníku, a to příjmů a výdajů v pokladnách, příjmů a výdajů na bankovních účtech, zůstatků na průběžných položkách (pokud nejsou ke dni uzavření knih průběžné položky vyrovnány), celkových příjmů a výdajů a příjmů a výdajů v předepsaném členění dle příslušných ustanovení ZDP,
- b) zjišťují stavy nevyrovnaných (neuhrazených) pohledávek a dluhů,
- c) zjišťují stavy majetku v knihách (kartách) majetku,
- d) zjišťují stavy v ostatních záznamech a pomocných knihách a další.

5.1 Uzávěrková úprava příjmů a výdajů na konci zdaňovacího období

Příjmy a výdaje daňové, vykázané v peněžním deníku, je třeba na konci zdaňovacího období dále upravit dle ZDP. Tato úprava příjmů a výdajů může být označována jako „uzávěrková úprava příjmů a výdajů“. Podklad pro uzávěrkovou úpravu příjmů a výdajů daňových může být součástí interních směrnic. Tyto úpravy zvyšující nebo snižující rozdíl mezi příjmy a výdaji dle § 5 a § 23 ZDP se uvádějí do přílohy č. 1 daňového přiznání k dani z příjmů fyzických osob.

Uzávěrková úprava výdajů daňových

Výdaje daňové upravujeme (zvyšujeme, popřípadě snižujeme) např. o tyto položky:

- zřizovací výdaje dle soupisu (výdaje související se zahájením podnikání, pokud již nebyly zahrnuty do výdajů daňových, např. při otevření peněžního deníku),
- věcné vklady podnikatele ve formě zásob, popřípadě drobného majetku,
- daňové odpisy hmotného majetku,
- tvorba zákonných rezerv v souladu se ZoR,
- zůstatková cena vyřazeného hmotného majetku z důvodu likvidace, prodeje, popřípadě poškození (pouze při splnění podmínek ZDP),
- darované zásoby jako **storno** výdajů (minus výdaje daňové),
- časové rozlišení úplat u finančního leasingu hmotného majetku,
- zápočet dluhů dle smlouvy o vzájemném zápočtu,

- **storno** skutečných výdajů za pohonné hmoty a parkovné v případě uplatnění výdajů na dopravu paušálem (minus výdaje daňové),
- paušální výdaj na dopravu silničním motorovým vozidlem,
- rozdíly vyplývající z provedených inventarizací jako storno výdajů (minus výdaje daňové),
- úpravy zaevidovaných výdajů v případě, že nebyly správně uplatněny (+ nebo -),
- a další výdaje.

Uzávěrková úprava příjmů daňových

Příjmy daňové upravujeme (zvyšujeme, popřípadě snižujeme) např. o tyto položky:

- aktivace hmotného majetku vytvořeného ve vlastní režii,
- čerpání (rozpuštění) zákonných rezerv v souladu se ZoR,
- zrušení zákonné rezervy z důvodu nerealizování účelu, na který byla tvořena,
- zrušení zákonné rezervy z důvodu jejího nevyčerpání,
- příjmy z postoupených pohledávek,
- zápočet pohledávky dle smlouvy o vzájemném zápočtu,
- a další příjmy.

5.2 Výkazy v daňové evidenci

Podnikateli je doporučováno, aby na konci zdaňovacího období sestavil tyto výkazy (přehledy):

- přehled o majetku a dlužích,
- přehled o příjmech a výdajích.

Stručný přehled o majetku a dlužích je také součástí přílohy č. 1 daňového přiznání k dani z příjmů fyzických osob.

Podnikatel na základě inventarizace majetku a dluhů a údajů zjištěných při uzavírání knih sestaví přehled o majetku a dlužích a přehled o příjmech a výdajích (dále jen „přehledy“). V přehledu o majetku a dlužích se uvádějí informace o majetku ve vlastnictví podnikatele a údaje o dlužích v členění podle jeho potřeb.

Přehled o příjmech a výdajích obsahuje zejména údaje o:

- veškerých příjmech v členění umožňujícím zjištění základu daně z příjmů,
- veškerých výdajích v členění umožňujícím zjištění základu daně z příjmů.

Další členění příjmů a výdajů již záleží na potřebách podnikatele.

Tabulka 5.1: Návrh přehledu o majetku a dlužích

Název	Na začátku zdaňovacího období Kč	Na konci zdaňovacího období Kč
Majetek		
▪ Hmotný majetek ³⁶		
▪ Peněžní prostředky v hotovosti		
▪ Peněžní prostředky na bankovních účtech		
▪ Zásoby		
▪ Pohledávky včetně poskytnutých úvěrů a zápůjček		
▪ Ostatní majetek		
Dluhy		
▪ Dluhy včetně přijatých úvěrů a zápůjček		
▪ Rezervy		
▪ Mzdy	▪ Mzdy	▪ Mzdy

Tabulka 5.2: Návrh přehledu o příjmech a výdajích

Příjmy daňové	Kč
Příjmy z prodeje zboží	
Příjmy z prodeje výrobků	
Příjmy z prodeje služeb	
Ostatní příjmy	
Uzávěrková úprava příjmů	
Příjmy daňové celkem	
Výdaje daňové	
Výdaje za nákup materiálu	
Výdaje za nákup zboží	
Mzdy	
Pojistné zaměstnanců	
Provozní režie	
Ostatní výdaje	
Uzávěrková úprava výdajů	
Výdaje daňové celkem	
Rozdíl mezi příjmy a výdaji daňovými	
Příjmy nedaňové celkem	
Výdaje nedaňové celkem	

³⁶ V přehledu o majetku a dlužích není uváděn drobný majetek.

5.3 Daňové přiznání k dani z příjmů fyzických osob

Přiznání k dani z příjmů fyzických osob je určeno pro kombinaci příjmů, kterými mohou být dle ZDP:

- a) příjmy ze závislé činnosti vymezené v § 6 ZDP,
- b) příjmy ze samostatné činnosti vymezené v § 7 ZDP,
- c) příjmy z kapitálového majetku vymezené v § 8 ZDP,
- d) příjmy z nájmu vymezené v § 9 ZDP,
- e) ostatní příjmy vymezené v § 10 ZDP.

Daňové přiznání k dani z příjmů fyzických osob jsou poplatníci povinni podat nejpozději do 1. 4. nebo do 2. 5. (elektronické podání). V případě, že daňové přiznání zpracovává a předkládá daňový poradce, lhůta pro podání přiznání se prodlužuje, a to až do 1. 7. V takovém případě je nutné nejpozději do 1. 4. podat místně příslušnému správci daně plnou moc k zastupování daňovým poradcem.

Poplatníky daně z příjmů fyzických osob dle § 2 ZDP jsou ty fyzické osoby, obvykle se zdržující na území České republiky, které zde pobývají alespoň 183 dnů v příslušném kalendářním roce a jejichž daňová povinnost se vztahuje jak na příjmy plynoucí ze zdrojů na území České republiky, tak i na příjmy plynoucí ze zdrojů v zahraničí. Do 183 dnů se započítává každý započatý den pobytu.

Přiznání k dani z příjmů fyzických osob za zdaňovací období **není povinen** podat poplatník (§ 38g ZDP):

- který má příjmy ze závislé činnosti dle § 6 pouze od jednoho anebo postupně od více plátců daně včetně doplatků mezd od těchto plátců (§ 38ch odst. 4 ZDP). Podmínkou je, že poplatník učinil u všech těchto plátců daně na příslušné zdaňovací období prohlášení k dani podle § 38k ZDP a vyjma příjmů od daně osvobozených a příjmů, z nichž je vybírána daň srážkou sazbou daně podle § 36, nemá jiné příjmy podle § 7 až 10 vyšší než 20 000 Kč,
- jemuž plynou pouze příjmy ze závislé činnosti ze zahraničí, které jsou ve smyslu § 38f ZDP vyjmuty ze zdanění.

Daňové přiznání **je povinen podat** poplatník (§ 38g ZDP):

- jehož roční příjmy, které jsou předmětem daně z příjmů fyzických osob, přesáhly 50 000 Kč, pokud se nejedná o příjmy od daně osvobozené a o příjmy, z nichž je daň vybírána srážkou podle zvláštní sazby daně,
- jehož roční příjmy, které jsou předmětem daně podle ZDP, nepřesáhly 50 000 Kč, ale vykazuje daňovou ztrátu,
- který je uvedený v § 2 odst. 3 ZDP a uplatňuje slevu na dani podle § 35ba odst. 1 písm. b) až e) ZDP, případně daňové zvýhodnění nebo nezdanitelnou část základu daně.

Přiznání k dani z příjmů fyzických osob

Přiznání k dani z příjmů fyzických osob je členěno na záhlaví, údaje o poplatníkovi, šest oddílů a závěrečné údaje. Nedílnou součástí daňového přiznání mohou být také přílohy.

Podle ustanovení DŘ lze rovněž daňové přiznání podat na počítačových sestavách, které mají údaje, obsah i uspořádání údajů zcela totožné s tiskopisem vydaným Ministerstvem financí. U tiskopisu a pokynů je nutné zásadně použít vzor platný pro dané zdaňovací období.

5.3.1 Rozdělení příjmů a výdajů podnikatele na spolupracující osoby

ZDP umožňuje v rámci § 13 rozdělit příjmy dosažené při podnikání nebo jiné samostatné činnosti uvedené v § 7 odst. 1 písm. a) až c) a odst. 2 citovaného zákona a výdaje vynaložené na jejich dosažení, zajištění a udržení na tzv. spolupracující osoby.

Rozdělení příjmů a výdajů na spolupracující osoby (**tedy zpravidla nejčastěji na manžela, manželku, děti, popřípadě na další rodinné příslušníky, kteří žijí s poplatníkem ve společně hospodařící domácnosti, nebo na členy rodinného závodu**) zákon umožňuje u následujících příjmů: příjmy ze zemědělské výroby, lesního a vodního hospodářství, příjmy z živnosti, příjmy z jiného podnikání podle zvláštních předpisů, příjmy z užití nebo z poskytnutí práv z průmyslového nebo jiného duševního vlastnictví, autorských práv včetně práv příbuzných právu autorskému, a to i příjmů z vydávání, rozmnožování a rozšiřování literárních a jiných děl vlastním nákladem, příjmy z výkonu nezávislého povolání, které není živností ani podnikáním podle zvláštních předpisů, příjmy znalců a tlumočnicků, zprostředkovatelů kolektivních sporů a rozhodců za činnost podle zvláštních předpisů.

Příjmy a výdaje nelze rozdělovat na děti až do ukončení jejich povinné školní docházky a na děti v kalendářních měsících, ve kterých je na ně uplatňováno daňové zvýhodnění dle § 35c a 35d ZDP, ani na manžela (manželku), je-li na něj (na ni) ve zdaňovacím období uplatněna sleva na dani podle § 35ba odst. 1 písm. b) ZDP. Zákonná úprava však umožňuje, aby děti nebo manžel (manželka) poplatníka byli po část roku osobami spolupracujícími a po zbytek roku osobami vyživovanými.

Rozdělovat příjmy a výdaje je možno jednak mezi spolupracující manžele, jednak v případě, kdy spolupracujícími osobami jsou buď manželka a další osoby žijící ve společně hospodařící domácnosti s poplatníkem, nebo jen další osoby žijící ve společně hospodařící domácnosti s poplatníkem, nebo členové rodiny zúčastněné na provozu rodinného závodu.

Příjmy a výdaje vynaložené na jejich dosažení, zajištění a udržení se rozdělují tak, aby podíl připadající na spolupracujícího manžela (manželku) **nečinil více než 50 %**. Přitom částka připadající na spolupracujícího manžela (manželku),

o kterou příjmy přesahují výdaje, **smí činit nejvýše 540 000 Kč při spolupráci po celé zdaňovací období, nebo 45 000 Kč za každý i započatý měsíc této spolupráce.**

V ostatních případech spolupráce manžela (manželky) a ostatních osob žijících ve společně hospodařící domácnosti s poplatníkem, popřípadě za spolupráce jen ostatních osob žijících ve společně hospodařící domácnosti s poplatníkem, se příjmy dosažené při podnikání nebo jiné samostatné výdělečné činnosti rozdělují na spolupracující osoby tak, aby jejich podíl na společných příjmech a výdajích činil **v úhrnu nejvýše 30 %**. Přitom částka připadající v úhrnu na spolupracující osoby, o kterou příjmy přesahují výdaje, **smí činit nejvýše 180 000 Kč při spolupráci po celé zdaňovací období, nebo 15 000 Kč za každý i započatý měsíc spolupráce.** U spolupracujícího manžela (manželky) a dalších spolupracujících osob musí být výše podílu na společných příjmech a výdajích stejná.

V případě spolupráce pouze manželky a manžela lze tedy rozdělit příjmy a výdaje až do výše 50 %, avšak v případě spolupráce manželky a dalších osob může celkový odpočet příjmů a výdajů činit včetně podílu manželky nejvýše 30 %. Toto zvýhodnění spolupráce je dáno u samotné manželky zejména vzhledem k § 318 ZP. Podle tohoto ustanovení nemůže pracovní právní vztah vzniknout mezi manželou nebo partnery.³⁷ Manžel, podnikající jako fyzická osoba, nemůže tedy manželku (na rozdíl od ostatních spolupracujících osob) v rámci své podnikatelské činnosti platně zaměstnat. S ostatními členy své domácnosti může podnikatel za podmínek stanovených ZP uzavírat pracovní poměr bez dalšího omezení.

Na osobu spolupracující lze rozdělit i **ztrátu z podnikání**. Tato skutečnost vyplývá z § 13 ZDP, který umožňuje rozdělit na spolupracující osobu jak příjmy, tak i výdaje. Pro odpočet uplatněné ztráty od základu daně z příjmů platí pak pro podnikatele i pro osobu spolupracující obecné podmínky uvedené v § 34 odst. 1 ZDP, tj. od základu daně lze odečíst daňovou ztrátu, která vznikla a byla vyměřena za předchozí zdaňovací období nebo jeho část, a to nejdéle v pěti zdaňovacích obdobích následujících bezprostředně po období, za které se daňová ztráta vyměřuje.

Pokud byla spolupráce např. mezi manželou realizována jen po část zdaňovacího období (např. z důvodu nemoci), mohou být příjmy a výdaje rozděleny na spolupracujícího z manželů tak, aby částka, o kterou příjmy přesahují výdaje, činila nejvýše 45 000 Kč za každý i započatý měsíc spolupráce. Vychází se přitom z příjmů a výdajů za celé zdaňovací období, i když spolupráce trvala jen po část roku.

Spolupracující osoba je povinna stejně jako podnikatel podat po skončení zdaňovacího období daňové přiznání. Na spolupracující osobu se vztahují stejné registrační povinnosti jako na podnikatele.

³⁷ Zákon č. 115/2006 Sb., o registrovaném partnerství, ve znění pozdějších předpisů.

5.3.2 Daň z příjmů fyzických osob

Sazba daně z příjmů je uvedena v § 16 ZDP a pro zdaňovací období 2025 činí:

- 15 % pro část základu daně do 36násobku průměrné mzdy a
- 23 % pro část základu daně přesahující 36násobek průměrné mzdy.

Daň se vypočte ze základu daně sníženého o nezdanitelné části základu daně a o odčitatelné položky od základu daně a zaokrouhleného na celá sta Kč dolů, a to jako součet součinů příslušné části takového základu daně a sazby pro tuto část základu daně.

Vypočtená daň může být ještě snížena o tzv. slevy na dani (§ 35, § 35a, § 35b, § 35ba, § 35bb a § 35c atd. ZDP).

Daň z příjmů fyzických osob (včetně záloh) je zahrnuta v peněžním deníku do výdajů nedaňových, daň z příjmů. V případě vrácení přeplatku daně z příjmů fyzických osob finančním úřadem je tento přeplatek zachycen v peněžním deníku jako příjem nedaňový, ostatní.

Zálohy na daň z příjmů fyzických osob se platí v průběhu zálohového období a povinnost platby záloh na daň z příjmů závisí na výši poslední známé daňové povinnosti (§ 38a ZDP).

Poplatníci, jejichž poslední známá daňová povinnost přesáhla 30 000 Kč, avšak nepřesáhla 150 000 Kč, platí zálohy na daň na zdaňovací období, a to ve výši 40 % poslední známé daňové povinnosti. První záloha je splatná do 15. dne šestého měsíce zdaňovacího období a druhá je splatná do 15. dne dvanáctého měsíce zdaňovacího období.

Poplatníci, jejichž poslední známá daňová povinnost přesáhla 150 000 Kč, platí zálohy na daň na zdaňovací období, a to ve výši 1/4 poslední známé daňové povinnosti. První záloha je splatná do 15. dne třetího měsíce zdaňovacího období, druhá záloha je splatná do 15. dne šestého měsíce zdaňovacího období, třetí záloha je splatná do 15. dne devátého měsíce zdaňovacího období a čtvrtá záloha je splatná do 15. dne dvanáctého měsíce zdaňovacího období.

Minimální výše daně § 38b

Daň nebo penále se nepředepíše a neplatí, nepřesáhne-li 200 Kč nebo celkové zdaňitelné příjmy nečiní u fyzické osoby více než 50 000 Kč. To neplatí, byla-li z těchto příjmů vybrána daň nebo záloha na daň srážkou.

5.3.3 Paušální daň v roce 2025

Vstup do paušálního režimu a podmínky využití paušální daně jsou upraveny v § 2a a § 7a ZDP. Paušální daň přináší živnostníkům a podnikatelům z řad OSVČ možnost prostřednictvím jedné paušální platby vyřešit povinnosti k dani z příjmů fyzických

osob, sociálnímu pojistnému a zdravotnímu pojistnému. V roce 2025 činí paušální daň v prvním pásmu 8 716 Kč měsíčně (5 473 Kč sociální pojištění, 3 143 Kč zdravotní pojištění a 100 Kč daň z příjmů). V druhém a třetím pásmu je stejná jako v roce 2024, tedy 16 745 Kč měsíčně a 27 139 Kč měsíčně. Pásmo je zvoleno na základě tzv. rozhodných příjmů a typu výdajového paušálu, do kterého OSVČ spadá.

Díky jedné pravidelné měsíční platbě živnostník ušetří nemalé finanční prostředky i tím, že uplatněním paušální daně dojde k zjednodušení jeho evidenčních povinností v rámci administrativní zátěže, nebude už muset podávat daňové přiznání k dani z příjmů fyzických osob a přehledy pojistného, a také odpadne důvod k provádění kontroly daně z příjmů finančním úřadem.

Paušální daň funguje zcela na dobrovolné bázi. Přihlásit se k ní mohou živnostníci a podnikatelé z řad OSVČ s ročním příjmem z podnikání do 2 000 000 Kč a neplátcí DPH a jiní. S přihlášením k paušální dani ale není možné uplatňovat další daňové slevy a daňové zvýhodnění. Do paušálního režimu může vstoupit podnikatel na základě podání jednoduchého formulářového oznámení o vstupu do paušálního režimu, a to na místně příslušný finanční úřad. Formulář je umístěn na stránkách Finanční správy (MF ČR, 2025). Více informací je k dispozici v platném zákoně o daních z příjmů v § 7a a § 2a ZDP.

5.4 Ukončení činnosti, přerušení činnosti a změna způsobu uplatňování výdajů

ZDP obsahuje v § 23 odst. 8 ustanovení pro úpravu příjmů a výdajů při ukončení podnikatelské a jiné samostatné výdělečné činnosti nebo nájmu, a také pro případ přerušení podnikatelské a jiné samostatné výdělečné činnosti nebo nájmu, pokud poplatník činnost opětovně nezahájí do termínu pro podání daňového přiznání, a pro případy, kdy poplatník mění způsob uplatňování výdajů.

Základ daně se přitom upraví o příslušné níže uvedené částky za zdaňovací období, které předchází tomu zdaňovacímu období, v němž ke změně způsobu uplatňování došlo.

Tito poplatníci upravují (dle podmínek § 23 odst. 8 ZDP) v případě, že nastanou situace uvedené v úvodním odstavci, rozdíl mezi příjmy a výdaji např. o tyto položky:

- o výši pohledávek [s výjimkou pohledávek uvedených v § 24 odst. 2 písm. y) ZDP] a dluhů, které by při úhradě byly výdajem na dosažení, zajištění a udržení příjmů, s výjimkou přijatých a zaplacených záloh,
- o cenu nespotřebovaných zásob,
- o zůstatky vytvořených rezerv,
- o úplatu z finančního leasingu (pouze v poměrné výši, připadající ze sjednané doby na příslušné zdaňovací období do ukončení podnikatelské činnosti nebo jiné samostatné výdělečné činnosti, nebo do ukončení nájmu).